

Socijalna sigurnost

[Sistem socijalnih osiguranja](#)

[Penziono osiguranje](#)

[Invalidnost](#)

[Nezaposlenost](#)

[Bolest i nesreća](#)

[Materinstvo i porodica](#)

[Socijalna pomoć](#)

Sistem socijalnih osiguranja

Stanovnici Švicarske su osigurani od različitih rizika. Osiguranja pomažu, na primjer, ukoliko neko ostane bez posla ili se razboli. Osiguranja podržavaju takođe porodice i starije osobe.

Načelo

Socijalna osiguranja u Švicarskoj se finansiraju od strane građana. Pri tome važi princip solidarnosti: Većina stanovništva uplaćuje doprinose, dok pojedinci i određene grupe dobijaju finansijsku podršku. Socijalna osiguranja su u većini slučajeva obavezna. Iznosi za doprinose se direktno odbijaju od plate zaposlenih osoba. Poslodavci, samostalni preduzetnici i nezaposleni uplaćuju finansijski doprinos sami.

Novčane naknade

Socijalnim osiguranjima se podržavaju osobe u određenim životnim situacijama. Osiguranja isplaćuju dnevnice, penzije, dodatke ili preuzimaju troškove u slučaju bolesti i nesreća. Socijalna osiguranja su regulisana od strane države.

Kad se može dobiti podrška od osiguranja?

- U starosti, u slučaju smrti i invaliditeta (3 stuba: državne penzije, (AHV / IV), penzije od poslodavaca (berufliche Vorsorge), privatna štednja za starost, private Vorsorge)
- U slučaju oboljenja i nesreće (Kranken- und Unfallversicherung)
- U slučaju materinstva (Mutterschaftsentschädigung)
- U slučaju nezaposlenosti (Arbeitslosenversicherung)
- Ako imate djecu (porodični dodatak, Familienzulage)

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/sistem-socijalnih-osiguranja

Penziono osiguranje

Penzionim osiguranjem se garantuje penzionerima da će imati dovoljno sredstava za život u starosti. Švicarski penzioni sistem ima tri stuba: Starosno i porodično osiguranje (AHV), penziono osiguranje od strane poslodavca (Pensionskasse) i dobrovoljna štednja za starost (3. Säule).

Penziono i porodično osiguranje (1. stub, 1. Säule)

Penziono i porodično osiguranje (AHV) je državna institucija. Većina odraslih osoba moraju uplaćivati doprinose za osiguranja. Doprinosi se uplaćuju svakog mjeseca direktno od plate. Poslodavac plaća polovinu od iznosa. Samostalni preduzetnici kao i osobe bez radnog mjesta se trebaju u vezi uplaćivanja doprinosa informisati u opštinskoj službi za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt, SVA). AHV isplaćuje penzionerima mjesečnu penziju. Iznos penzije zavisi od doprinosa koji su uplaćivani. AHV podržava takođe bračne partnere i djecu od preminulih osiguranika (Wittwen- und Weisenrente). Svako dobija "AHV - kartu" sa ličnim osiguravajućim brojem.

Penziono osiguranje kod poslodavca (2. stub, 2. Säule)

AHV, 1. stub, nije dovoljan da bi se nakon panzionisanja zadržao postojeći životni standard. Zato postoji i 2. stub, takozvana penziona kasa (Pensionskasse) u koju se mora obavezno uplaćivati ukoliko se zarađuje određena godišnja plata. Doprinosi se odbijaju mjesečno od plate, a poslodavac je dužan uplati najmanje polovinu tog iznosa. Samostalni preduzetnici nisu dužni plaćati ove doprinose. Oni ih mogu dobrovoljno uplatiti i sami su odgovorni za to. Uštedeni novac iz ove kase može se u starosti primati kao mjesečna penzija. Ali i cjelokupna suma se može dobiti kao jednokratna isplata. U određenim slučajevima novac iz ove kase može biti isplaćen i ranije: Ako osnujete privatno preduzeće, napustite Švicarsku za stalno i ako kupujete kuću ili stan za sopstvene potrebe.

Dobrovoljna štednja za penziju (3. stub, 3. Säule)

Kod 3. stuba se radi o dobrovoljnoj privatnoj štednji za starost. Ova štednja se podstiče tako što se umanjuje porez na primanja za iznos uplaćen na ime te štednje. Štedjeti se može kod banaka ili osiguravajućih društava. Privatna štednja se preporučuje da biste u starosti imali finansijsku rezervu.

Dodatak penziji

Stariji ljudi, koji nemaju dovoljno novca za život uprkos penziji iz AHV i Pensionskasse, imaju u određenim uslovima pravo da zahtijevaju dodatak na penziju (Ergänzungsleistungen). Zahtjev se predaje opštinskoj službi za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle). Zakonom je jasno definisano ko ima pravo na ovaj dodatak. Dodaci se finansiraju od poreza koji plaćaju stanovnici.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/penziono-osiguranje

Invalidnost

Ako neko iz zdravstvenih razloga duže vrijeme, potpuno ili djelomično, nije u situaciji da može raditi, ima pravo podnijeti zahtjev za finansijsku podršku od invalidskog osiguranja (IV). Međutim, IV ne isplaćuje samo novčanu pomoć. Ovo osiguranje podržava osiguranike i u drugim situacijama, naročito da poslije duže bolesti nađu posao.

Invalidsko osiguranje

Invalidsko osiguranje (IV) je državna institucija. Većina odraslih osoba je dužna platiti doprinose. Doprinosi se uzimaju od zaposlenih svakog mjesec, tako što se traženi iznos odbija od plate, dok poslodavac plaća polovinu tog iznosa. Samostalni preduzimači ili osobe bez radnog mjesta trebali bi da se informišu kod opštinskih službi za osiguranje (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt, SVA) da bi saznali kako da uplate doprinose u ovo osiguranje.

Podrška iz invalidskog osiguranja

Pravo na zahtjev za podršku iz invalidskog osiguranja imaju osobe koje su u potpunosti ili djelomično nesposobne za rad iz zdravstvenih razloga, bilo fizičkih ili psihičkih, u trajanju od najmanje godinu dana. IV isplaćuje podršku u vidu mjesečne penzije. Penzija se isplaćuje samo u slučaju ako osiguranik zbog oštećenja zdravlja nije u mogućnosti da se integriše u radni proces. IV podržava osobe sa invaliditetom u pronalaženju odgovarajućeg posla. Ukoliko se želi dobiti podrška od invalidskog osiguranja, u tom slučaju mora se podnijeti zahtjev kod službe za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle).

Dodatak penziji

Osobe koje uprkos podršci od IV imaju malo novca za život, mogu podnijeti zahtjev za finansijski dodatak penziji (Ergänzungsleistungen). Zahtjevi se predaje opštinskoj službi za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle). Jasno je definisano ko ima pravo na ovaj dodatak penziji. Dodaci penziji se finansiraju od strane poreskih obveznika.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/invalidnost

Nezaposlenost

Svi zaposleni su osigurani u slučaju nezaposlenosti. Onaj ko ostane bez posla, dobija tokom određenog vremenskog perioda finansijsku nadoknadu. Nezaposlena lica se moraju prijaviti u regionalni centar za zapošljavanje (RAV). Ovaj centar pruža pomoć u pronalaženju posla.

Osiguranje u slučaju nezaposlenost

Osiguranje u slučaju nezaposlenosti (ALV) je državna institucija i svi zaposleni ga uplaćuju. Mjesečne uplate za ovo osiguranje se odbijaju direktno od plate, a poslodavac pri tom plaća polovinu iznosa. Samostalni preduzimači se ne mogu osigurati kod ovog osiguranja. Osobe koje ostanu bez posla primaju od osiguranja za nezaposlene mjesečnu nadoknadu za platu (Arbeitslosengeld). Hoće li, kada i kolika naknada biti isplaćena, zavisi od raznih faktora. Na primjer, koliko je trenutno nezaposlena osoba dugo radila ili iz kojeg razloga je ostala bez posla.

Pristup nezaposlenosti

Ako neko ostane bez posla, mora se što je moguće prije prijaviti u opštinu u kojoj živi. U idealnom slučaju to se uradi prije poslednjeg radnog dana, ali najkasnije prvog dana nezaposlenosti. Istovremeno se mora obavezno prijaviti kod nadležnog Regionalnog centra za zapošljavanje (RAV). U centru se dobija objašnjenje za sve dalje korake.

Regionalni centar za zapošljavanje

Regionalni centar za zapošljavanje (RAV) pomaže da se što brže pronađe novo radno mjesto. Savjetovanja su u ovom centru (RAV) obavezna ukoliko želite dobijati novčanu nadoknadu (Arbeitslosengeld). RAV takođe nudi kurseve ili programe za zapošljavanje. Neki od tih kurseva su obavezni. I osobe, koje nikada nisu radile u Švicarskoj a traže posao mogu se prijaviti u RAV, s tim što one ne dobijaju nadoknadu.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/nezaposlenost

Bolest i nesreća

Osobe koje u Švicarskoj moraju imati zdravstveno i osiguranje u slučaju nesreće. Ova privatna osiguranja preuzimaju troškove u slučaju nesreće, bolesti ili trudnoće. Oba osiguranja se moraju zaključiti u prva tri mjeseca po doseljenju.

Zdravstveno osiguranje (obavezno osiguranje)

Svi stanovnici Švicarske moraju nužno sami zaključiti zdravstveno osiguranje (obavezno osiguranje, Grundversicherung). Onaj ko se doselio u Švicarsku ima za to tri mjeseca vremena. Ukoliko se neko u tom tromjesečnom periodu razboli, troškove mu retroaktivno preuzima osiguranje. Obavezno osiguranje nude mnoga privatna zdravstvena osiguranja (Krankenkassen). Izbor zdravstvenog osiguranja je slobodan. Zdravstvena osiguranja moraju prihvatiti sva lica koja imaju prebivalište u Švicarskoj. Osiguranici plaćaju mjesečnu premiju. Visina premije se razlikuje u zavisnosti od toga kod kojeg ste osiguranja osigurani i koju vrstu osiguranje ste uzeli. Zato vrijedi uporediti ponude za osiguranje. Zdravstveno osiguranje možete promijeniti samo jednom godišnje (novembar). Obavezno osiguranje ne pokriva samo troškove kada ste bolesni, nego i u slučaju trudnoće i porođaja. Usluge su regulisane zakonom. Upozorenje: Troškove za liječenje zuba ili za kupovinu naočala najčešće morate platiti sami.

Osiguranje u slučaju nesreće

Zaposlene osobe, koje rade više od 8 sati sedmično, su automatski osigurane od nesreće za vrijeme rada i u slobodno vrijeme. Ko radi manje od 8 sati nije osiguran od nesreće u toku slobodnog vremena i mora se sam osigurati. Ovo se odnosi i na samostalne preduzetnike i sve osobe koje nisu u radnom odnosu. Osobe koje nisu u radnom odnosu moraju se osigurati od nesreće u njihovom zdravstvenom osiguranju. Samostalni preduzetnici se mogu osigurati i kod nekih drugih osiguravajućih društava. Osigurana lica moraju plaćati mjesečne premije. Kod zaposlenih se premije odbijaju direktno od plate.

Smanjenje premije

Ako neko ne može platiti premiju za zdravstveno osiguranje, ima u nekim slučajevima pravo na smanjenje premije za obavezno osiguranje (Prämienverbilligung). Zahtjev za smanjenje premije mora se podnijeti do 31. decembra prethodne godine u Sozialversicherung Aargau SVA. Ukoliko se zahtjev odobri, onda se iduće godine plaća manja premija. Za osobe koji su se kasnije doselile u Kanton Aargau važe posebna pravila. Opštinska služba za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt SVA) daje informacije o smanjenju premija i prima zahtjeve za smanjenje istih.

Dodatno osiguranje uz obavezno zdravstveno osiguranje

Uz obavezno osiguranje možete dobrovoljno zaključiti i dodatno osiguranje (Zusatzversicherung). Ovo osiguranje pokriva troškove koji nisu obuhvaćeni obaveznim osiguranjem kao što su, na primjer, stomatološke intervencije. Dodatno osiguranje nude skoro sva osiguravajuća društva za zdravstvo. Zdravstvena osiguranja odlučuju o tome da li će nekoga osigurati i pod kojim uslovima.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/bolest-i-nesre

Materinstvo i porodica

Svako, ko ima djecu u Švicarskoj, finansijski je podržan kroz doplatke za djecu i njihovo obrazovanje. Zaposlene žene imaju pravo na porodijski dopust od 14 sedmica.

Nadoknada za porodilje

Žene koje su u radnom odnosu, za vrijeme porođaja imaju pravo da podnesu zahtjev za plaćen porodijski dopust od 14 sedmica (Mutterschaftsurlaub). Za to vrijeme im se isplaćuje najmanje 80 odsto plate. Nezaposlene ili žene koje nisu sposobne za rad, trebale bi se informisati u opštinskoj službi za socijalna osiguranja (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt SVA) o tome da li i oneimaju pravo na podnošenje zahtjeva za ovu nadoknadu. U ovim slučajevima postoje posebna pravila. Tokom prvih osam sedmica nakon porođaja majkama nije dozvoljen rad (zaštita materinstva, Mutterschutz).

Dopust za očeve

Nakon rođenja djeteta očevi imaju pravo na dvije sedmice plaćenog dopusta. Za razliku od porodijskog dopusta, njihov dopust je fleksibilan: može se iskoristiti odjednom ili u pojedinim danima. Međutim, ovo važi samo u roku od šest mjeseci od rođenja djeteta.

Porodični doplatak

Porodice koje imaju djecu podržane su finansijski doplatcima za porodice (Familienzulage). Oni se isplaćuju za djecu do 16 godina starosti u vidu dječijeg doplatka i za mlade koji idu u školu do 25. godine kao doplatci za školovanje. Pravo na podnošenje zahtjeva imaju roditelji koji rade (takođe i samostalni preduzetnici), ali i roditelji koji ne rade i imaju malo novca na raspolaganju. Osobama u radnom odnosu se ovaj dodatak isplaćuje uz mjesečnu platu. Detaljnije informacije daju poslodavci ili opštinske službe za socijalna osiguranja. Visina iznosa porodičnog doplatka je različita od kantona do kantona.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/materinstvo-i-porodica

Socijalna pomoć

Socijalna pomoć pomaže osobe koje imaju premalo novca za život i ne dobijaju nikakva ili premalo finansijskih sredstva iz socijalnih osiguranja. Cilj je da te osobe što prije budu u mogućnosti da brinu o sebi. Socijalna pomoć nije osiguranje, nego podrška države.

Socijalna pomoć

Socijalna pomoć (Sozialhilfe) podržava sve osobe u Švicarskoj koje zapadnu u finansijske probleme. Ona pokriva osnovne životne troškove. Pored finansijske pomoći pružaju se i savjeti. Cilj je da osobe koje primaju socijalnu pomoć što brže budu ponovo ekonomski nezavisne. Socijalna pomoć se ne plaća nekom ko ima dovoljno finansijskih sredstava za život - kao što su nadoknade za nezaposlene, penzije, plate ili podrška od rodbine. Socijalna pomoć ne plaća ni dugove. Primljeni novac se mora vratiti kada primalac pomoći bude ima za to dovoljno finansijskih sredstava. Socijalna pomoć se finansira od strane poreskih obveznika.

Podnošenje zahtjeva za socijalnu pomoć

Svako, ko želi podnijeti zahtjev za socijalnu pomoć, treba da se javi u socijalnu službu opštine u kojoj živi (Sozialdienst). Tu se moraju dostaviti sve informacije o primanjima i imovini. Nakon toga se zahtjev provjerava. Vlasti određuju individualnu visinu i vrstu podrške. Ako neko daje neistinite podatke ili nešto prikrije, podliježe krivičnom gonjenju. Socijalna služba ima mogućnost da daje naloge i postavlja uslove. Ako se ti uslovi ne ispune, socijalna pomoć može biti smanjena. Dolazak u savjetovalište je obavezan. Primalac socijalne pomoći je dužan da preduzme sve kako bi što prije poboljšao svoju situaciju.

Novčani dodatak roditeljima

Dodatak roditeljima (Elternschaftsbeihilfe) je posebna podrška za roditelje koji imaju malo novca, ali ne primaju socijalnu pomoć. Na ovaj način se pomaže majci ili ocu, da mogu 6 mjeseci brinuti o svojoj novorođenčadi. Da bi se dobio ovaj dodatak za roditelje mora se bar jednu godinu živjeti u kantonu Aargau. Najkasnije 3 mjeseca nakon porođaja mora se podnijeti zahtjev u opštini u kojoj se živi.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hola-aargau.ch/hr/socijalna-sigurnost/socijalna-pomo